1211.

Informacya.

Toniki Jan

1661.

INFORMACIA

O Kámienicách w Mieśćie Krákowie Akádemickich, z ktorych się nouiter Miesczánie Krákowsci podatkow Vpomináią. 1659.

Kámienice Akádemickie w Mieśćie Krákowie będace, są in triplici differentia. *Jedne są pro Fundationibus Uniuersitatis. Drugie ná Bursy, álbo Szkoły obrocone. Trzećie Domy Residentiálne.*

O Domách Residentiálnych Professorow.

DOmy Residentiey Professorow są Kollegia Theologow/ Jurystow/ Filozofow/ y Cztery Domy *Medicinæ* Doktorow/ ktorzy niemáiące vprzywiliowánego mieszkánia/ *pro sua Facultate Medica*, máią ie *promiscuè inter Ciues*, álbo przez naiem/ álbo przez kupno. O koleiiách żadney nie máß wątpliwośći/ áby z nich płáćić miano podatki/ ktore ták niemal są vprzywiliowáne; iáko Kośćioły Bogu poslubione. O tych czterech Medycyny Doktorow y Professorow Domách/ naiemnych/ álbo kupnych/ ztąd pochodźić może wątpliwość/ áby miáły być od podatkow wolne/ że ná gruncie Mieyskim *oneribus* podległym/ zásiádły. Wßákże tá rácya ná Professorow Akádemiiey Dzierżawcow ich/ nie idźie/ áni wagi mieć nie może/ z tych przyczyn.

1. Że Doktor Medycyny/ będąc w liczbie Vprzywiliowánych Lektorow/ w Akádemiiey/ Synow Koronnych vczący/ ma mieć wolne od wßytkich podatkow mieszkánie/ á to wedle Originálnych Przywileiow Fundatorow swoich/ świętey pámięci Naiáśnieyßego Káźimierzá/ y Władysławá Jágiełá Krolow/ z twierdzonych od Stolice Apostolskiey/ od Rzeczypospo-

poſpolitey przyiętych/ od wßytkich Naiáśnieyßych Krolow Polſkich/ przy Koronowániu ná Páńſtwo/ potwierdzonych. Co ſłußnosc ſámá pokázuie/ że musi mieć táki káżdy *domicilium* w Mieście/ ponieważ ná powietrzu mießkáć nie może/ á ſłużąc Oyczyźnie *in militia quasi Caſtrēſi*. od Oyczyzny by ie mieć náznáczone powinien/ ktorego że niema od niey/ przynamniey w nagrodę tego/ bá y w nagrodę prac/ bez płac/ tą máło vdárowány ma być/ wolnością.

2. *Conſuetudo* ieſt *optima interpres legum.* Żaden z Doktorow Czterech Medykow pomienionych/ przykłádem Doktorow przy inßych Cudzoziemſkich Akádemiách domy ſwoie máiących/ á nic znich niepłácących/ nigdy tu w Krákowie nie dawał podatkow/ áni teráznieysi niedáią/ choć domy mieli/ y máią: z właſczá ktorzy Andlu nie wiodą. Toć tedy/ będąc *in Poſſeſſione, & Vſu* nie dawánia/ y teraz ich dawáć *nouiter* nie powinni/ wßákże tylko *ad ſua Vitæ*, álbo *Profeſſionis tempora*, á nie dáley/ to im ſłuży/ y tá *immunitas*, ieſt tylko *perſonalis*, ktora z oſobą vmiera/ ani záciąga zá ſobą/ *abalienationem fundi à Ciuitate*, áni *ab oneribus eius* ná potym.

3. Zá wiecznym *Conſenſem*, y obowiąſkiem Miáſtá Krákowá PP. Rádziec/ Łáwnikow/ y Przysięznikow/ *ab alimentis Rector, Doctores & Magiſtri &c.* nic dawáć nie powinni: toć y od mießkánia/ bo *nomine alimentorum*, wedle práwá poſpolitego *veniunt, cibus, potus, veſtes, habitatio, & lectus*: przez tych álbowiem rzeczy/ żaden człowiek żyć nie może. Nád to wedle *Plebiſcitu* Miáſtá Krákowſkiego/ powinni Doktorom Krákowſkim/ wßytkie/ y káżde znich Stárutá/ y Páktá Akádemiey Bonońſkiey/ y Pádewſkiey/ wiecznie P.P. Krákowiánie dotrzymáć/ y bez nárußenia záchowywáć. Profeſſorow ſámych (słowá ſą *Plebiſcitu*) w wnętrznościách miłosierdzia chowáiąc/ ichże praw bronić/ y przeſtrzegáć.

4. Drukárze/ y Bibliopole/ ktorzy ſię *Scriptores, & Stationarij* w Przywileiu zowią/ od płácenia Poborow/ przez Dekret Seymowy/ w Roku 1650. ſą vwolnieni/ że ich okrywa Przywiley Akádemiey/ wowych słowách Kázimierzá Krolá. *Omnibus & ſingulis ſubſcriptos articulos, in præſenti Chirographo contentos, promittimus, & bona fide ſpondemus, irrefragabiliter, & inuiolabiliter obſeruare: Videlicet Rectoribus Vniuerſitatis, Doctoribus, Magiſtris, Scholaribus, Scriptoribus, Stationarijs, & Bedellis.* Toć ieżeli Drukárze/ y Bibliopole/ ſą z ſwoich *Officin* wolni/ dáleko wolnieyßy od podátkow być ma Doktor/ y Profeſſor z mießkánia ſwego/ w ktorym ſię ná lekcyią gotuie.

O domách ná Burſy/ álbo Szkoły obroconych.

TE Domy/ ktore ſą w Burſy/ álbo *Claſſes* obrocone/ máią ſię iáko *hoſpitalia, & pia loca*, ná wsi: Ktora kiedy Páráfia z Szpitalá/ álbo z Szkoły/ Pobory bráłá? Jákoß Kroleſtwo/ z Szkoły Kroleſtwá wßytkiego iedyney/ z vbogich Studentow po Burßách mießkáiących/ ma wyciągáć podatki? W Státucie Herburtowym mamy: *Quis eorum non miſereatur, qui amore ſcientiæ exules facti, de diuitibus pauperes, ſemetipſos exinaniunt*, támże v tegoż wyży. *Eccleſia Dei, ſicut pia Mater, prouidere tenetur, ne pauperibus, qui parentum opibus iuuari non poſſunt, ſtudendi, & proficiendi oportunitas ſubtrahatur; Vt ſic Reſpublica, & Eccleſia, doctrinis illuminetur, & Virorum eruditorum ingenijs decoretur.* Ktora kráiná/ álbo Kroleſtwo/ od tákich ludzi/ álbo z tákiego Domu/ podatki iákie wyciągáłá/ álbo wyciąga? Wżdyć ma bydź prærogátiwa więkßa Studentow/ od Rzemieśnikow? od Kupcow/ y Mieſczan/ Akádemikow? Z tych ći to Burs/ y Szkoł/ ná Wsi/ do Miaſt/ y Miaſteczek wychodzą Bákáłarze/ y Miſtrzowie náuk wyzwolonych/ ktorzy młodych dziatek rozum poleruią/ z tych śpiewánie y muzyká po Kośćiołách Kátedrálnych/ y F[illegible]ſkich/ ku chwale Bożey nie vſtáie. W tych ná vsługi Szwieckie w ráchunki/ piſárſtwá/ w Adwokátorſtwá/ ná Seymiki/ y Seymy ſpoſabiáią ſię. Więc ieżeli o námnożenie ſię ich idzie/ nie máß ich ták wiele/ iák Woiewodztw w Koronie/ á ledwie by nie ſłußna/ aby káżde Woiewodztwo/ ná ſwoie Studenty/ miáło przytym gniazdzie cnot *receptaculum*: iáko ma Mázowieckie/ Burse Noßkowſkiego. Sierádzkie/ Zyzyniußá. Ruſkie/ Stáringieliußá. Do tych że y Studenći cudzoziemſcy/ z odległych Kráiow/ przyimowáni bywáią/ ktorzy tu do

nas

nas ná náuki/ iáko Kupcy po towar przybywáią. Niedármo Stefan Swiętey pá mię Krol Polſki/ zadnemu Mieſzczáninowi Krákowſkiemu/ Studentá v siebie/ pod winą pięći dziesiąt złotych Czerwonych/ bez dozwolenia Rektorſkiego/ chowáć nie kazał (ktoraby winá ná te pobory/ gdyby ſkwápliwy był ná to Rektor/ nád zámiar wyſtárczyłá) tylko/ áby Studenci mießkáli w Szkołách/ y Burſách; przez co by większy poſtępek w náukách mieć mogli.

O domách ná Fundácie Vniuerſitatis nádánych.

PRzyznáć to kozdy musi/ iáko ſczupły ma bárzo prowent tá iedyna Szkołá/ wßytkiey Korony Polſkiey Akádemia/ gdy weyrzy ná Dekret w Státućie Herburtowym/ Piotrkowſkiego Synodu vczyniony. *De prouentibus lectorum augendis. titulo Schola Cracouienſis:* y znowu tamże/ vtegoß Herburtá niżey/ pod tákim titułem. *Petetur Regia Maieſtas, vt Lectoribus aliquem cenſum conſignare velit.* Co y do tąd nie ieſt do ſkutku przywiedziono; álbo gdy ſpyta kázdego z Profeſſorow/ co by mu teß Profeſsia iego do roku czyniełá. Náyduią ſię wniey tácy Profeſſorowie/ co ná ſámych Beneficiách Kośćielnych śiedząc/ przy powinnośćiách Kośćiołá odpráwowániu/ cáły żywot *publicè* vczyć muszą náuk wyzwolonych/ Filozophiiey/ Theologiey; y vczą. Drudzy/ co zá prace ſwoie/ trzydźieśći złotych tylko ná cáły rok biorą/ z ktorych mießkánie ſobie náiąć/ Wikt/ ſuknie/ kśięgi/ y wßytkie inße rzeczy obmyślić powinni. Inśi/ co cále nic/ á nic/ oprocz nádźieie przyßłych áſcenſow/ oprocz ſławy ſámey/ nie biorą. Co wielki prowidenciey Boſkiey przypiſáć ſię musi/ że do tąd/ y ták długo/ przez cáłe lat Trzyſtá trzyma ſię/ w tákim vboſtwie/ w tákich obrotách/ przy tákich vſtáwicznych pracách. Aby ſię ktoremu Krolowi Iego Mośći/ álbo Rzeczypoſpolitey przykrzyć mieli Akádemicy o *ſtipendium,* álbo myto/ kto ſłyßał? Ze ználezli ſię tácy/ ktorzy *ad prouentus Lectorum augendos,* dobrowolnie im rocznemi czáſy/ domow kilká dárowáli/ áby przynamniey wikt iákikolwiek/ przy tákich ku pożytkowi Kośćiołá Bożego/ y Oyczyzny pracách/ mieli. Czyli ieſt ſłußna/ agráwowáć tákie domy podatkámi? *Non alligabis Os boui trituranti, dignus q; eſt Operarius mercede ſua.*

O wßytkich domách ogulem.

CO ieſt że Stárzy oni Mieſzczánie Krákowſcy; Akádemikow Kámienice w Mieśćie trzymáiących/ nie pociągáli do żadnych podatkow/ dopiero teras teráźnieyśi/ ná delátách ich podáią? Wiedźieli dobrze Stárzy o Práwách/ y Wolnośćiách wielkich/ tey przeſławney Szkoły. Wiedźieli *de Conſuetudine Sacroſanctè Academiæ ſeruanda,* áby więc nie popádli *Pœnam Bannitionis, & bonorum confiſcationis,* ktorą ná tákich włożył Zygmunt pierwßy Krol Polſki/ *Generali Gubernatori Cracouienſis Caſtri executionem* práwá tego zlecáiąc w owych słowách. *A modo, & deinceps, cum & quoties tibi innotuerit Violatio Priuilegiorum, & Iurium dictæ Vniuerſitatis, per quaſcunq; perſonas, cuiuscunq; Status, & conditionis, vel Præeminentiæ existentes commiſſa, ſiue beneficia Eccleſiaſtica &c. occupando; aut alias ipſa Priuilegia, Iura, Statuta, Ordinationes, CONSVETVDINES infringendo; de dominijs Regni banniri, & proclamare facias, de omnibus bonis, mobilibus, & immobilibus, & beneficijs eorundem delinquentium, vbiq; in Regno conſiſtentibus, te intromittas, poſſideas, & teneas, ac fructus & reditus eorum, fiſco publico Noſtro, & pro communi Reipublicæ neceſſitate, applices. Dat. Cracouiæ Feria Tertia intra Octauam Natiuitatis Domini, Anno eiuſdem, 1511. Regni Vero Noſtri Quinto.* Wiedźieli o ſrogi Klątwie/ y Przeklectwie Włádiſłáwá Iágiełá Krolá/ przećiwko gwałcącym Práwá/ y Wolnośći Akádemickie wydánym. *Quicunq; Iura, & Libertates Academiæ violauerit, iram Vindicem diſtricti Iudicis, & miſerabilis infelicitatis horridum, ac inopinatum euentum incurrat.* Nie vrągáli ſię z Akádemikow/ y *Clero Bullam Cœnæ Domini*

ná

ná oczy nie wyrzucáli. Przeto ſłußnie by teráźnieyßych *temeratores Regiorum Diplomatum ad talem pœnam* pociągnąć ſię zeßło. Słuśnie ná nich o pomſtę/ do Bogá/ z Fundatorem ſwoim Krolem Włádyſłáwem záwołáć! ále/ lepiey *cum Saluatore* zá niemi proſić. *Pater, dimitte illis, quia neſciunt quid faciunt.*

Konſtitucia Roku 1655 *tit*: O wypráwie Lanowey/ vwolniłá wßytkie domy Akádemickie w Krákowie będące/ od Lanowey wypráwy/ lubo Stan Duchowny od niey nie był vwolniony/ w ták gwałtowney potrzebie położoney Oyczyzny/ táka ná ten czás byłá. Czemuß teraz ma być nie ſczęśliwßa/ kiedy ma po ſobie wyráźną Konſtitucią Roku 1658 pod titułem. Akádemia Krákowſka. W ktorey Konſtituciey od wßelákich podatkow mieyſkich/ zá zgodnym Stanow Koronnych konſenſem/ cále ieſt vwolniona Akádemia: a to dla zguby Czynßow wyderkaffowych. Málusienkie to ſą rzeczy/ iáko ieden *ex Proceribus*, ná przeßłym Seymiku Proßowſkim dobrze powiedział/ tá quotá poborował z ich domow.

Tránſákcia żadna/ áni dekretá ná te/ iáko y inße domy nie záßłá/ y choć by iákie záßły/ nie ſą ważne; bo do tąd ieſzcze Akádemia/ *cum Illuſtr: & Rndmo Epiſcopo Cracou.* podług Konſtituciey 1658. nie zniosłá ſię: záczym y deklárácia (ieżeliby iáka záßłá) *afficere* domow pomienionych nie może. Te Wioſki/ o ktorych záwiáduie *Vniuerſitas*, ſą *panis Studioſorum pauperum*, ná Burkány onymże ſłużące. Pożytku z nich *Vniuerſitati* nic/ ſtáránia y kłopotu/ przychodzi áż názbyt. A dla ćießkich exákcy żołnierzſkich/ y poborow/ Fundácie Swiątobliwych Przodkow niedochodzą.

Náoſtátek wyćiągáią to po Akádemikách przez *Delato* ſwoie/ P.P. Mieſzczánie Krákowſcy/ czego y nieprzyiaćiel Koronny Szwed/ widząc ták ſczupły dochod ich/ nie wyćiągał. Czym *literas*, choć w przećiwney Szkole wierze ſwoiey/ ináczey ßánował: ſnáć áby ná niego przyſłowie ono niepádło. *Literæ nullum habent inimicum, niſi ignorantem.*

